

JUSTIITSMINISTEERIUM

Indrek Parrest
Eesti Kohtunike Ühingu
Indrek.Parrest@kohus.ee
ekou@ekou.ee

Teie 01.02.2019 nr 13-2/913
Meie 04.03.2019 nr 13-2/913

Vastus Eesti Kohtunike Ühingu 1.02.2019 pöördumisele

Esmalt tänan Teid pöördumise eest. Kohtunike Ühingu pöördumine annab märku kahest asjaolust, et peate kohtute töökoormusmetoodikat oluliseks teemaks ning, et kommunikatsioon selle teema kajastamisel ei ole olnud piisav.

Kohtute töökoormusmetoodika on olnud kohtusüsteemis päevakorras alates 2007. a, kuid metoodikat, mis võimaldaks kõikide kohtute koormusi ühetaoliselt võrrelda, ei ole veel ka tänasel päeval. Tõsi, praeguseks on metoodikat kohtutes testitud juba üle aasta ning testperiood kestab vähemalt käesoleva aasta juunikuuni. Töökoormusmetoodika on nii selle loomise esimeses etapis kui ka praegu kohtusüsteemi ühislooming, justiitsministeeriumil on siin ennekõike korraldav ja koordineeriv roll. Olulisi otsustusi metoodika osas teeb kohtute haldamise nõukoda ning need on ette valmistatud kohtujuhtidest koosneva töögrupi poolt, sh ka 2018.a alanud testperiood.

Töökoormusmetoodika aluseks on kohtuasjade lahendamise seotud arvestuslik ajakulu kohtuniku kohta, kusjuures metoodika ei mõõda menetlusgrupi liikmete tööaegade koguhulka, kuid võtab arvesse, et igal kohtunikul on oma menetlusgrupp.

Eelmine tööühma koordinaator Timo Ligi on kirjutanud 2015.a sügisel tööühma tegevust kokku võttes järgmist: "Esmalt pandi töögruppide arutelude käigus paika iga menetlusliigi skaala punktides ning seejärel – selleks, et menetlusliikide koormuspunktid oleks omavahel võrreldavad – teisendati punktid tundideks. Teisenduse aluseks oli 2012 – 2014 aastate statistiline analüüs. Igas menetlusliigis arutati kokku eraldi kohtunike poolt lahendatud asjade punktid ning kohtunike töötatud tunnid ning leiti jagamistehte abil ühe punkti keskmine väärtus iga menetlusliigi kohta. Selliselt selgus, et nt tsiviilasjades (kus skaala oli 1 - 40) on ühe punkti väärtuseks 0,31 tundi. Niisuguse arvestuse alusel kuluks kõige ajamahukama asja lahendamiseks justkui keskmiselt 12,3 tundi, mis oli ilmselgelt ebaõiglane. Ainus võimalus olukorra muutmiseks ja kõige ajamahukamate asjade ajahinnangu suurendamiseks seisnes selles, et tuli senine 40-astmeline skaala muuta laiemaks selliselt, et esimese ja viimase astme vahe oleks suurem kui 40-kordne. Teistmoodi polnud võimalik anda kõige ajamahukamale asjale kõrgemat punkti- ja ajahinnet, kuna ainult kõrgema kategooria asjade punktihinne suurendamine oleks tähendanud, et lahendatud asjade eest kogunev punktisumma koguneb ebanormaalselt suureks ning kohtunikud töötavad rohkem töötunde, kui on päevas tunde kokku. 140-punktiline skaala kujuneski sellise arvutusliku tehte tulemusel, kus väiksema punktiarvuga asjade punktihinnet korrutati väiksema kordajaga ning suurema punktiarvuga asjade punktihinnet korrutati suurema kordajaga. Nii moodustus kõige ajamahukama asja (hagimenetlus asjaõigus) keskmiseks tunnihindeks 23,4h (lisaks veel, et keskmiselt 9% asjaõiguse asjadest lahendatakse tagaseljaotsusega, mistõttu otsusega lahendatavas asjas on kohtuniku ajakulu suurem). Haldusasjades toimiti sarnaselt, st esialgselt loodud skaala alusel leiti ühe punkti ajahinnang (0,79 tundi). Selliselt saadud arvestuse tulemusel kuluks kõige ajamahukamate haldusasjade (maksuotsused) lahendamiseks keskmiselt 30 tundi. Kriminaalasjadeks on ajamahukuse skaala aluseks üldmenetluses lahendatav kriminaalasi, milles on 1 süüdistatav ühes kuriteoepisoodis. Mida rohkem lisandub süüdistatavaid ja kuriteoepisoodide, seda ajamahukamakas kriminaalasi muutub (st kohtunikul kulub ennekõike istungite pidamiseks rohkem aega). Eelnevaga analoogilise arvestuse alusel kulub üle 5 süüdistatavaga ning üle 15 kuriteoepisoodiga majandusalase kriminaalasi lahendamiseks keskmiselt 560 tundi.

Selleks, et hinnata eelpoolkirjeldatu paikapidavust ning leida ühisosa, mille alusel erinevate menetlusliikide vahelisi koormusi võrrelda, selleks ongi vajalik metoodika testimine igapäevaselt kohtus. Asjade ajahinnangute sisestamine kohtute infosüsteemi on olnud üks selle metoodika eesmärke, st kui millalgi kohtute haldamise nõukoda annab loa metoodika rakendamiseks, peab igas kohtus olema valmisolek asjade automaatseks jagamiseks infosüsteemi abil.

Kuidas eelmisel aastal alanud testperiood kohtutes kulgenud, st millised on probleemid ja tähelepanekud, selle kohta detailset tagasisidet veel ei ole. Igas kohus on seni korraldanud testimist temale sobivaimal viisil. Kindlasti esitatakse sellekohane kokkuvõtte probleemidest ja ettepanekutest kohtute haldamise nõukojale siis, kui on otsustamisel küsimus testperioodi pikendamisest (käesoleva aasta juunikuu istungil).

Lõpetuseks lisan, et täiendavalt kohtujuhtidele hoiame Eesti Kohtunike Ühingut kursis olulisemate teemakohaste arengutega.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Kaidi Lippus
Juhataja

Külli Luha 680 3110
Kylli.Luha@just.ee